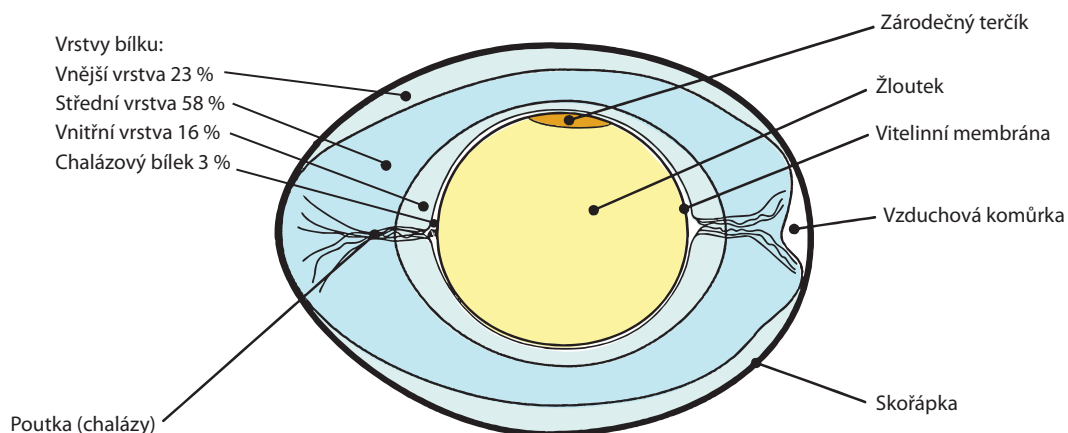

OBRAZEK 15-28 Podélný řez slepičím vejcem. Chalázy jsou prodloužením vnitřní vrstvy bílku, drží žloutek a vyvíjející se embryo ve středu vejce tak, že nedochází k jeho adhezi ke skořápce. V každé zobrazené vrstvě bílku je uvedeno také její procentuální zastoupení.

neboť u ptáků není žádný maternální způsob výživy. Žlutou barvu dodávají žloutku xantofylní pigmenty z potravy. Pokud je v dietě málo xantofylu anebo v ní zcela chybí, mají vejce světle žluté a bledé žloutky.

Řez slepičím vejcem je znázorněn na *obrazku 15-28*. V čerstvě sneseném vejci jsou čtyři odlišné **vrstvy bílku**: (1) hustá chalázová vrstva; (2) vnitřní (řídká) vrstva; (3) střední hustá vrstva; a (4) vnější řídká vrstva. Od žloutku na obě strany vychází stočené pruhy proteinů, **poutka (chalázy)**. Jsou prodloužením husté chalázové vrstvy. Funkcí chaláz je držet žloutek a vyvíjející se embryo uprostřed vejce, aby nedošlo k adhezi embrya ke skořápce. Většina skořápky se produkuje během posledních 15 hodin, kdy je vejce v děloze. Hlavní složkou skořápky je uhličitán vápenatý. Všechny vápník vylučovaný do dělohy během tvorby skořápky pochází z krve. Množství vápníku ve skořápce přesahuje celkové množství vápníku v krvi, proto je mezi vápníkem v kostech a v krvi nutná dynamická výměna. Významné množství vápníku ve skořápce tedy pochází z kostí. Vápník v krvi a v kostech je doplňován vápníkem z potravy.

Ovulační cyklus slepic trvá kolem 24 až 26 hodin a může být opakován po řadu dnů bez přerušení. Časová perioda od jednoho přerušení k druhému se nazývá **série**. U slepic může série dosáhnout od jednoho do 30 i více vajec. Oocyty nezachycené nálevkou jsou vstřebány. Občas se

netypicky velké vejce **zadrží** v kloace, a pokud se manuálně neodstraní, nosnice uhyne.

Snášení vejce je označováno jako ovipozice. Svaly dělohy se kontrahují a svěrač oddělující dělohu a pochvu se uvolňuje. Kontrakce dělohy jsou při vypuzení vejce koordinovány s kontrakcemi svalů břišních (snášecí reflex).

Některá komerční hejna nosných slepic začínají snášet okolo 22. týdne věku a pokračují ve snášce přes rok. V těchto případech je typická průměrná produkce okolo 260 vajec na slepici za rok. Užitkoví hybridní slepic, selektovaní na masnou produkci, snášejí mnohem menší počet vajec.

U krůt a slepic, vyšlechtěných pro masnou produkci, se často vyskytuje **kvokání**, které se projevuje sezením na hnízdě. Po několika týdnech snášení vajec má samice tendenci sedět na hnízdě a zahřívát vejce až do vylíhnutí. Když samice začne kvokat, její vaječník se zmenší a produkce vajec se přeruší. Ovariální změny a změny v chování spojené s nasednutím na hnízdo způsobuje hormon **prolaktin**.

■ DOPORUČENÁ LITERATURA

Dyce KM, Sack WO, Wensing CJG. Textbook of Veterinary Anatomy. 4th edn. St Louis: Saunders Elsevier, 2010.

Frandsen RD, Wilke WL, Fails AD. Anatomy and Physiology of Farm Animals. 7th edn. Ames, IA: Wiley-Blackwell, 2009.